

Jak jsme se s Karlem Čížem stávali cukrovarníky

HOW WE BECAME SUGAR SPECIALISTS WITH KAREL ČÍŽ

Vladimír Valter

K napsání tohoto sdělení jsem se rozbodl po nenadálém úmrtí Karla Číže 2. 7. 2011 místo psaní nekrologu a prosím čtenáře, aby takto tento příspěvek přijali.

Naše přátelství vzniklo v roce 1945 ještě před naším zápisem na Vysokou školu chemicko-technologického inženýrství, tehdy fakultu Českého vysokého učení technického v Praze. Karel absolvoval v roce 1944 reálné gymnasium v Rychnově nad Kněžnou, já v téže roce reálné gymnasium v Lounech. Já jsem byl o svém studiu chemie vždy přednostně přesvědčen (po laškování s myšlenkou na studium strojního inženýrství někdy v tercii a medicíny v oktávě), neboť moji oba dědečkově pracovali v cukrovarnictví (Valter jako vaříč cukru ve Vysočanech a Mochově, Holas jako kontrolor technické kontroly v pěti cukrovarech), můj otec pracoval jako technický úředník

Obr. 1. V Praze na Národní třídě zprava Vladimír Valter, Karel Číž a Robert Krušina (1946)

v cukrovarech v Mochově, Lužci a Lounech, já se narodil v cukrovaru v Mochově, prvně se díval ve třech letech do difuzéru v cukrovaru v Lužci a od roku 1928 žil v cukrovaru v Lounech. Karla (jehož otec žil po světové válce jako invalidní důchodce, matka pracovala v textilce v Rychnově nad Kněžnou) nadchl pro studium chemie jeho středoškolský profesor.

K zápisu na VŠCHTI v roce 1945 bylo nutné předložit potvrzení o odpracování 48 hodin na úklidu školy, která byla za protektorátu využívána Němci (prý muži SS), a ti ji opustili devastovanou a zaneřáděnou. Během prací, které jsem vykonával v červnu 1945 se spolužákem Robertem Krušinou, jsme se přihlásili na radu staršího lounského spolužáka Beneše, tehdy již zaměstnanec školy, k práci na katedře tovární výroby lučebnin. Na této manuální práci se s námi intenzivně podílel i vedoucí katedry prof. Jaroslav Milbauer. Jeho zástupce doc. Majer nám pak navrhl jako úlevu, abychom – máme-li tu možnost – vyrobili 15 jím určených preparátů, předložili mu je, a budou-li schváleny, absolvovali tak doma během léta povinná cvičení v anorganické chemii, jimiž se v prvním semestru začíná; ulevíme tak i škole, kam se přihlásilo na 1 400 posluchačů. Nabídku jsme rádi přijali. Oba jsme během středoškolského studia prošli nepovinnými praktickými cvičeními v chemii a doma jsme nějaké chemické pokusy absolvovali. Zvládnout zadání však bylo možné jen v laboratoři lounského cukrovaru, což nám bylo povoleno.

Po odevzdání preparátů a protokolů v srpnu byla nám dvěma nabídnuta doc. Majerem možnost vykonat cvičení z analytické chemie kvalitativní v bývalé laboratoři pro doktorantské studium, pokud si ji vybavíme pro tento účel spolu s dalšími šesti studenty naší školy. Vzorky k analýze připravoval doc. Majer. Závěrečné vzorky měla dodat katedra analytické chemie. A v této laboratoři jsme se s Karlem prvně sešli. Imatrikulováni jsme byli až 23. 10.

Karel, Robert a já jsme brzo poznali, že si velice vyhovujeme. Dohodli jsme se na společné plánované přípravě ke zkouškám: nejprve nastudovat látku každý sám, pak společná debata, po ní dokončit přípravu individuálně, den před zkouškou se předmětem nezabývat. Protože byla škola studenty přeplněná, bylo třeba i včas zadávat termíny absolvování laboratoří a zkoušek. Ty byly v rámci úlev volně volitelné. První ročník jsme začali matematikou, po ní jsme volili fyziku, pak fyzikální chemii atd., nakonec anorganickou chemii.

Začali jsme chodit na přednášky. Jednoho listopadového dne po začátku přednášky z fyziky od 7. hodiny na ČVUT na Karlově náměstí ji neznámý student přerušil apelem, abychom se podíleli na průvodové manifestaci pro zajištění vycházení uspokojivého množství skript. Štíhlý prof. Zdeněk Horák (v tmavém a s bílou bradkou vypadal v osvětlení zapálenými kahany na katedře, za níž přednášel, téměř přízračně) ihned ukončil přednášku, my jeli do kina Belveder v Holešovicích, odtud se šlo přes Příkopy a Újezd k ministerstvu informací ve Valdštejské ulici.

Od pondělka bylo vyučování na vysokých školách na víc než tři měsíce pro nedostatek paliva přerušeno.

Přednášky ale jinak nebyly nijak dramatické, i když např. přednášky z matematiky se konaly v nabitém sále Lucerny upravené jako pro koncert. Tam nás doc. Václav Hampl uvítal slovy: „Nechodte na přednášky, posloucháním se ještě nikdo matematiku nenaučil. Kupte si Vojtěchovu učebnici vyšší matematiky, spočítejte v ní všechny příklady, chodte na cvičení k panu asistentovi Bílkovi, nastudujte moje skripta o nomogramech, naučte se na logaritmickém pravítku odmocninu z 1,02 a přijďte na písemku.“ Poslechli jsme, a v dubnu 1946 jsme uspěli s výborným prospěchem.

Pro nedostatek míst v laboratořích nabídl prof. Milbauer nám třem a ještě několika kamarádům v 2. ročníku možnost absolvovat cvičení v odměrné analýze na jeho katedře ve velké laboratoři, pokud si ji vybavíme svými laboratorními pomůckami. Budou k dispozici jen analytické váhy a běžná činidla. Vzorky připraví asistenti z katedry analytické chemie odměrné, kam budeme také hlásit výsledky. Potřebné pomůcky jsem si pro nás tři půjčil z laboratoře lounského cukrovaru, ale nepřekontroloval je – a do jedné 50ml byrety s krásným Schellbachovým pruhem, která budila naši plnou důvěru, se vešlo jen 48 ml titračního roztoku, jak se zjistilo až na samém konci cvičení. Přepočítali jsme záznamy, ale nezachytily se všechny chyby, takže jsme absolvovali cvičení s nižšími známkami. Odtud pak pramenilo trvání na práci v laboratořích cukrovarů, které později spadaly pod mou kontrolu, jen s pomůckami řádně přecejchovanými.

Kvůli velkému počtu posluchačů se cvičení konala na některých katedrách i o prázdninách, např. v organické chemii i v srpnu v době od 7 do 20 hodin. Vedl je doc. Jaroslav Wichterle.

Studia jsme absolvovali stále spolu. Sedávali jsme v prvních lavicích, při přednášce Karel překresloval z tabule obrázky a přepisoval tabulky, já jsem zachycoval řeč. Naše indexy si byly klasifikacemi velice podobné, takže např. při jedné zkoušce pan profesor zaměnil Karlův a můj (oba jsme byli mj. blondáci), ale nic se nestalo, protože dal oběma stejnou známku. 10. 12. 1947 jsme docílili 1. státní zkoušky s vyznamenáním.

Úspěšné studium nebylo jen záležitostí prestižní, ale i ekonomickou. Děkanátem potvrzené studijní výsledky byly podkladem pro uvolňování částí vázaných vkladů našich rodičů, které by jinak byly nedostupné. Studium chemie nebylo úplně zdarma. Několik let se podávala ke každé zkoušce i při každém opakování zkoušky žádost s padesátikorunovým kolkem. Samozřejmě jsme museli uhradit rozbité laboratorní pomůcky. Vždy plativalo, že studium chemie je po studiu medicíny nejdražší.

Nevěnovali jsme ovšem všechen volný čas studiu. Chodili jsme na ligové fotbalové zápasy, na mezinárodní utkání v košíkové, na lehkoatletické závody, plavali jsme, pěstovali jsme turistiku, na týdenní lyžování na Krkonoších jsme si vzali i skripta z odměrné analýzy, rádi jsme tancovali na plesích, dokonce jsme se s Karlem šli učit soukromě sambu (abychom doplnili, co jsme se naučili v našich tanečních v roce 1942), navštěvovali jsme divadla a koncerty, měli schůzky s děvčaty, jezdili na chatu Karlovy tety na Vltavě nad Štěchovickou přehradou. Podle našeho mínění to byla taková normální studentská existence.

V roce 1948 jsme všichni tři šli do cukrovarů jako kampaňoví chemici, Robert do Zvoleněvsí, Karel na Mělník a já do Loun. Výdělek byl pro studenty velmi zajímavý.

Obr. 2. K. Číž a V. Valter při cvičení v odměrné analýze (1947)

Obr. 3. Zleva Valter, Russ a Číž ve váhově (1947)

Blížila se 2. státní zkouška, která spočívala ve složení zkoušek předepsaných po 1. státní zkoušce a vykonání laboratorní práce. Zatímco já se chystal přednostně na cukrovarnickou dráhu a profesor cukrovarnictví a technologie škrobu Dr. Ing. Václav Kohn mně zadal analýzu surového cukru a melasy, Karel vyráběl u prof. Milbauera nějakou chemikálii pro polarografii. Po studiu jsme se měli rozejít.

V květnu mně navrhl prof. Arnošt Kleinzeller z kvasné chemie, abych se přihlásil na vědeckou aspiranturu; což byla tehdy u nás novinka. Doporučil téma „Mikrobiologická výroba tuků“ a rozvinul mou perspektivu: po úspěšné obhajobě (tj. asi za 3–4 roky po státnici) bych měl absolvovat vojenskou presenční službu, a pak nastoupit podle pokynu ministerstva, nejspíš do Prešova, kde se má zřídit technika, abych tam rozvíjel biotechnologii. Perspektiva východoslovenské vysoké školy mne doslova vystrašila. Nebýt toho, býval by se náš život vyvinul zcela jinak.

Současně mne ale otec informoval, že Čs. průmysl cukrovarnický, n. p., zamýšlí obnovit předválečnou praxi výchovy

Pozn.: Robert Krušina dokončil studium na VŠCHTI v listopadu 1949. Nespecializoval se však na cukrovarnictví, i když absolvoval kampaň ve Zvoleněvsí jako chemik (jeho dědeček býval technikem cukrovaru ve Mšeném-lázních), neboť toužil pracovat v biochemické výrobě. Byl přijat do výroby inzulínu v Praze-Vysočanech, po několika měsících se vrátil se k rodičům do Chomutova, kde pracoval ve válcovnách jako defektolog.

Obr. 4. Karel Číž a Vladimír Valter s přáteli jako diváci na sokolském sletu (1948)

a přijímání doktorů technických věd, a za tím účelem vypsát stipendium pro usnadnění postgraduálního doktorantského studia na VŠCHTI s možností laboratorní práce ve Výzkumném ústavu čs. průmyslu cukrovarnického v Praze-Střešovicích, Cukrovarnická ul. 10. Stipendista měl pracovat mimo kampaň ve VÚČsPC, v kampani v určeném cukrovaru, a stipendijní příspěvek by měl být zřetelně vyšší než aspirantský. To vše se mně zamlouvalo. Pověděl jsem o této možnosti Karlovi, který neměl tehdy žádný plán, čím chce po státnici být, a celkem ochotně přijal můj návrh ucházet se také o cukrovarnické stipendium. Navštívili jsme ústav. Jeho ředitel a správce (tj. vedoucí) fyzikálně-chemického oddělení doc. RNDr. Ing. Karel Šandera s naším zájmem o stipendium souhlasil a navrhl Karlovi téma „Sodování v cukrovarnické technologii“ a mně „Síření v cukrovarnické technologii“. Naše studium by nemělo trvat déle než rok. Celé jednání a prostředí ústavu se nám velice líbilo, takže jsme se pro doktorantské studium a stipendium rozhodli. Za nabídku aspirantury jsem proto prof. Kleinzellerovi poděkoval.

Stipendium cukrovarnického průmyslu bylo nakonec uděleno jen sedmi uchazečům, a to především proto, že výchovou uchazečů o vědeckou přípravu vědeckých aspirantů (budoucích kandidátů věd) byla pověřena především v roce 1952 vzniklá ČSAV. Na poklesu zájmu uchazečů také působila změna názoru nového vedení průmyslu, neboť mj. došlo téměř ke zrušení cukrovarnického výzkumného pracoviště.

Absolvovali jsme studia s celkovým průměrem známek ze zkoušek a cvičení 1,4. Druhou státní zkoušku jsme složili s vyznamenáním 23. 6. 1949 a byli jsme podle cis. nařízení ze dne 14. 3. 1917 oprávněni užívat stavovské označení inženýr (Ing.). Vysvědčení nám předával předseda 14členné zkušební komise děkan fakulty prof. Otakar Quadrát ve velké posluchárně.

Po poslední společné dovolené nás tří na Roháčích a v Tatrách jsme Karel a já začali 5. 8. pracovat vedle sebe v jedné laboratoři fyzikálně-chemického oddělení VÚČPC, proti nám měli svá místa Zdeňka Štolcová (provdaná Frimlová) a Josef Buriánek, kteří tu jako cukrovarnickí stipendisti dokončovali univerzitní studia k docílení titulu RNDr.

Na kampaň jsme nastoupili do cukrovarů, Karel do Postoloprť, já do Loun, oba jako kampaňoví chemici (měl jsem ještě funkci pomocníka chemika Oblastní kontrolní a zkušební služby). Stipendium nám ředitelství cukrovarů udělilo až 16. 12. 1949 s tím, že Karel bude nadále veden ve stavu zaměstnanců

Cukrovaru a rafinerie cukru v Mělníku, n. p., a já v Cukrovaru a rafinerii cukru v Lounech, n. p. Po kampani jsme se měli vrátit do fyzikálně-chemického oddělení výzkumného ústavu.

Po kampani jsme v ústavu dokončili pokusy, napsali disertace a 20. 4. 1950 složili ve stejném dni přísnou doktorskou zkoušku před stejnou zkušební komisí. Za týden, 27. 4. 1950, jsme byli na ČVUT promováni na doktory věd technických (Dr. techn.). Většina hostů přítomných na obou promociích byla pro nás oba stejná; převažovaly kamarádky, které seděly všechny za sebou v jedné polovině řad sedadel pro účastníky, takže během přestávky mezi Karlovou a mojí promocií si vyměnili místa jen příbuzní ve dvou lavicích v druhé polovině řad. To překvapilo člena senátu prof. Konna natolik, že si při zasednutí senátu k mé promocii sňal brýle, protřel si oči a nevěřícně zavrtěl hlavou. Všichni si jeho reakce náležitě všimli.

Čekali jsme na povolávací rozkaz k dvouleté vojenské službě. Do té doby jsme v ústavu splnili společně ještě 10 prací. Podle povolávacího rozkazu nastoupil 1. 10. 1950 Karel do kasáren v Olomouci, já do kasáren v Mostě. Při zdravotní prohlídce mně byl přiznán roční odklad kvůli poškození páteře, takže jsem se po 4 dnech prezenční služby vrátil domů. Když jsem 5. 10. přijel z Loun v osm hodin ráno do ústavu, sl. Blahovcová, která v přijímací kanceláři vykonávala několik funkcí, mne uvítala slovy: „To je dost, že jste přijel, doktor Číž tu je už od sedmi“. Komise mu totiž kvůli defektnímu rameni (po úrazu) také dala roční odklad. Brzo jsme nastoupili na kampaň, oba do Loun. V té době ústav prodělával kruté období, neboť budova měla být 1. 1. 1951 předána Fyzikálnímu ústavu ČSAV. Do dění jsme ale nebyli nijak zapojeni. Po návratu z kampaně jsme byli pověřeni podrobným soupisem inventáře laboratoře po zemřelém Ing. Dr. Fr. Herlesovi (v Praze 1, Na příkopě 27), který jej ústavu odkázal.

Ústav byl nucen se vystěhovat ze Střešovic do několika míst v Praze jen nepatrně (tj. levně) upravených pro laboratorní činnost. Ředitelství ústavu, administrativa, fyzikálně-chemické oddělení a oddělení výzkumu analytických metod byly umístěny do bývalé likérky Cink a Hončík v Praze-Žižkově, Bořivojovy ul. 27. My dva jsme byli od 1. 1. 1951 převedeni do kontrolní a chemické laboratoře generálního ředitelství Čs. cukrovarů a čokoládoven, zřízené z bývalé soukromé laboratoře pro obchodní rozborů surových cukrů ing. Kozelky v Praze-Vinohradech, Římská ul. 12. V laboratoři byl zaměstnán mimo bývalého majitele Karel, formálně ve funkci vedoucího cukrovarnického oddělení, já, formálně jako vedoucí cukrovinkářského oddělení, chemička a uklízečka. Byla to docela zajímavá a příjemná práce.

Později, od 1. 1. 1952, byla zrušena moje povinnost stipendisty a byl jsem uvolněn ze stavu zaměstnanců lounského cukrovaru, takže jsem mohl být přijat do Výzkumného ústavu pro cukr, čokoládu a škrob v Praze (v té době podřízeného přímo ministerstvu potravinářského průmyslu) jako člen jeho fyzikálně-chemického oddělení. Ústav, jehož název byl téhož roku změněn na Výzkumný ústav cukrovarnický Praha, získal prostory po zrušené továrně na výrobu cukrovinek RaRa v areálu Cukrovaru a rafinerie cukru, n. p., v Praze-Modřanech. Byl jsem pověřen stavebním dozorem nad jejich přestavbou. VÚC se přestěhoval do nového sídla v srpnu téhož roku.

Ale zpět do poloviny roku 1951: 1. 6. jsem nastoupil do fyzikálně-chemického oddělení výzkumného ústavu, Karel zůstal v kontrolní laboratoři. V tomto roce jsme začali publikovat své první práce v Listech cukrovarnických. V srpnu jsme posuzovali první znění laboratorních metod kontroly technologie cukrovinek.

Od 1. 9. 1951 se Karel stal jako externista vyučujícím v abiturientském kurzu pro cukrovarecké chemiky na Průmyslové škole potravinářské v Praze-Podolí. Po jeho nástupu na vojnu 1. 10. 1951 byla činnost kontrolní laboratoře zrušena. Byl jsem pověřen výukou v kurzu místo něj v započatém školním roce a pak i v následujícím, protože mně byl odklad prezenční služby opakovaně prodloužen. Koncem roku 1953 mne propustili z vojska trvale.

Vyučování se mi zalíbilo. V roce 1953 jsem byl pověřen napsat s Dr. Ing. Janem Schlemmerem učebnici fyzikální chemie pro průmyslové školy chemické. V letech 1953/54 až 1955 jsem přednášel jako externí člen katedry zbožíznalství Vysoké školy ekonomické v Praze fyzikální chemii.

K účasti na mém sňatku v červenci 1952 Karel nedostal dovolenou. Po návratu z vojenské prezenční služby v říjnu 1953 byl přijat do fyzikálně-chemického oddělení VÚC, měli jsme společnou laboratoř a pracovali na společných tématech.

V roce 1953 jsme byli s Karlem vysláni spolu s dalšími pracovníky jako technická pomoc při první kampani do nového cukrovaru v Opavě-Vávrovicích, který nahradil dřívější smíšku. Vyslání se opakovalo i v roce 1954, a pak v letech 1965 a 1966 ve dvou prvních kampaních do nového cukrovaru v Rimavské Sobotě.

V květnu 1954 se Karel stal kmotrem mého syna. V srpnu jsem byl svědkem na jeho svatbě.

Podle tradice ústav pracovní úkoly přiděloval doc. Šandera, ale ponechával značnou volnost nám mladým, abychom si hledali svou cestu, kterou bychom se chtěli vyvíjet. Výzkumné zprávy se nepsaly (první byla moje etapová zpráva o výzkumu obarvování pomocí ionexů, podaná těsně před mým odchodem z ústavu v roce 1958), svědectvím o vykonané práci měla být jen publikace v odborném tisku, především v Listech cukrovarnických. Postupně jsme si zvolili několik témat, až v roce 1956 zvítězil výzkum aplikace odbarvovacích ionexů, s jejichž vývojem započal ve Výzkumném ústavu syntetických pryskyřic a laků v Pardubicích náš přítel Ing. J. Štamberg. První zkoušky jsme prováděli v kampaních 1956/57 a 1957/58 na pokusných stanicích se čtyřmi ionexovými kolonami v Přelouči a během rafinační kampaně ve Skřivanech, kde se podařilo již v únoru 1958 uvést do provozu částečně automatizovanou stanicí na odbarvování 1. kléru. To bylo v tehdejších podmínkách zcela mimořádné tempo výzkumu. Podařilo se nám totiž zapojit do spolupráce postupně celkem desítky spolupracovníků z cukrovarů, a všechny nás to velice bavilo. Výsledek výzkumu byl označován za velký úspěch, v japonském cukrovarnickém časopise se psalo o nás jako o pražské ionexářské škole aj.

V roce 1956 jsme byli s dalšími čtyřmi zaměstnanci ústavu (Miroslav Friml, Luboš Schmidt, Rudolf Osvald, ...) vybráni k vědecké aspirantúře. Přihlásili jsme se na VŠCHT v Praze. Tato škola vznikla z VŠCHTI jako samostatná vysoká škola v roce 1952 a jejím profesorem byl mj. jmenován i doc. Šandera. Ten se stal i naším školitelem. Odborná zkouška nám byla prominuta na základě dosavadních publikací. Ostatní tři zkoušky jsme složili v roce 1957, v roce 1958 jsme plánovali podat disertaci.

V roce 1956 byla založena Čs. vědecká společnost pro potravinářský průmysl. Byli jsme do ní oba jejím přípravným výborem jmenováni jako zakládající členové. Pracovali jsme v ní v několika funkcích až do roku 1989.

Obr. 5. Karel Číž, za ním Vladimír Valter, jako členové akademického senátu VŠCHT při promoci v Karlovině

Začátkem března 1958 bylo osazenstvo VÚC podrobeno politické prověrce, při níž nebyla uznána způsobilými pro výzkumnou práci téměř polovina členů ústavu, mezi nimi ředitel, Karel a já. My dva jsme byli prověřeni pro práci nejvýše na úrovni výrobně hospodářské jednotky. Bylo nám však uloženo obhajovat disertaci a získat titul kandidáta věd. Fyzikálně-chemické oddělení VÚC bylo zrušeno, místo prof. Šandery přišel jako ředitel Dr. Ing. Jaroslav Pucherna ze sekretariátu ministra. Bylo nám nabídnuto zaměstnání v cukrovaru. Karlovi se podařilo vyměnit prvotní destinaci v Kolínských cukrovaru nejprve za místo v cukrovaru v Úžicích, až 1. 6. nastoupil na místo provozního technika na krystalovně v čakovicím cukrovaru. Mně bylo nabídnuto místo provozního technika ve skřivanenské rafinerii cukru. Tuto nabídku se mi podařilo k 1. 7. zaměnit za místo člena technicko-ekonomické kontroly na ředitelství Pražských cukrovarů, n. p., v Čakovicích. Dne 1. 1. 1961 jsem byl jmenován technologem.

A tak jsme pracovali opět velmi blízko sebe ve stejném podniku.

Disertace jsme napsali, předložili a po úspěšných zkouškách před komisemi stejného složení ve stejném dni byla 14. 1. 1959 každému z nás udělena potravinářskou fakultou VŠCHT v Praze vědecká hodnost kandidáta technických věd (CSc.).

Zde by povídání o tom, jak jsme se stávali cukrovníky, mohlo skončit. Pracovali jsme vedle sebe v průmyslu již přes deset let, výsledky opravňují k závěru, že jsme se stali cukrovníky. Spolu jsme letech 1951–1961 publikovali 23 odborných článků a zažili jsme hodně stejných příhod a událostí. U některých méně informovaných osob dokonce vznikla představa, že existuje člověk s křestním jménem Valter a příjmením Číž. Snad se mylím, ale myslím, že není mnoho takových dvojic, jako jsme byli my dva, a osobně neznám ani v našem cukrovarnictví druhou dvojici tak dlouho spolupracující, s tak paralelními osudy.

Nicméně po odchodu z VÚC v roce 1958 se naše spolupráce dost zásadně změnila. Mne stále víc zajímalo automatické řízení technologických operací a proto jsem absolvoval ve školních letech 1959/60 a 1960/61 postgraduální kurs automatizace, regulace a měřicí techniky na fakultě strojní ČVUT, vedený

Obr. 6. Doc. Karel Číž a doc. Vladimír Valter na návštěvě u Jiřího Linharta při příležitosti jeho 100. narozenin (2008)

prof. Milanem Baldou. Karel dokončil po prof. Šanderovi rukopis jeho části 2. dílu učebnice Základy cukrovarnictví (SNTL 1961). Když Karla postihlo v létě 1963 onemocnění, jehož následky vylučovaly jeho trvalé zaměstnání v cukrovarnickém provozu, generální ředitel cukrovarnického průmyslu mohl změnit závěr politické prověrky a Karel se vrátil do VÚC. V technologickém oddělení pokračoval ve studiu aplikace ionexů.

Od roku 1962 začala naše zvýšená spolupráce s katedrou chemie a technologie sacharidů, kterou od roku 1959 vedl po zemřelém prof. Šanderovi prof. Rudolf Bretschneider. 13. 7. 1962

jsme byli jmenováni do Státní zkušební komise pro závěrečné zkoušky pro obor chemie a technologie sacharidů Fakulty potravinářské technologie VŠCHT. V listopadu 1963 jsme podali na děkanát fakulty potravinářské technologie VŠCHT žádost o habilitaci pro obor technologie cukrovarnictví. Po obhájení disertačních prací 1. 10. 1964 jsme byli k 1. 3. 1965 jmenováni ministrem školství a kultury docenty pro uvedený obor. Od školního roku 1965/66 jsme externě přednášeli na katedře chemie a technologie sacharidů předmět „Technologické výpočty“, pro který jsme napsali skriptu „Sbírka příkladů z technologie sacharidů“ (VŠCHT 1969). Spolupracovali jsme i na 4. dílu publikace Základy cukrovarnictví (SNTL 1967) a na skriptech pro námi přednášený obor „Výpočetní metody a modelování“ (VŠCHT 1989). Podíleli jsme se také na knize „Závady v cukrovarnické výrobě“, jejímž hlavním autorem byl Ing. Antonín Kovařík, CSc., (1982); vyšla i v roce 1986 v ruském překladu.

V letech 1964–1969 jsme učili v podnikovém institutu Pražských cukrovarů, n. p.

V roce 1965 jsem podal žádost o revizi závěrů své politické prověrky. V březnu byly tyto závěry zrušeny a v důsledku toho jsem byl vzat 15. 4. 1965 zpět do VÚC, a to do oddělení automatizace a mechanizace, vedené Ing. Otomarem Böhmem. V roce 1965 jsme také byli jmenováni do státní zkušební komise pro závěrečné zkoušky Fakulty potravinářské a biochemické technologie VŠCHT v Praze.

Od toho roku jsme opět pracovali v jedné instituci, ale už ne ve stejné cukrovarnické specializaci, a to až do mého odchodu do důchodu 30. 6. 1990. Karel setrval ve VUC Praha, a. s., přes všechny reorganizace až do posledního dne svého života.

Na společné období našeho života se krásně vzpomíná a nelze na ně zapomenout.

NOVÉ KNIHY

Cukier, Skrobia, Biopaliwa – Cukr, škrob, biopalivo – 2012

Wydawnictwo Bartens Sp. z o. o., Słubice, ve spolupráci s VUC Praha a. s., 14. vydání, 384 s., cena 550 Kč, ISBN 978-83-930436-9-9.

Další – již čtrnáctý – ročník kalendáře pro cukrovarnický, škrobářský a lihovarnický obor navazuje svým provedením, rozsahem i obsahem na ročníky předchozí. Uživatelům z Polska, Česka a Slovenska poskytuje řadu potřebných informací. Publikaci otevírá kapitola se statistickými tabulkami (česko-polsko-anglicky) o výrobě světové, evropské, polské, české i slovenské, podobně jako každý rok. Nerozsáhlejší částí kalendáře jsou aktualizované adresáře institucí, organizací a firem s vazbou na uvedené obory v daných zemích – patrně pouze zde jsou na jednom místě k dispozici kontaktní údaje na všechny subjekty v oboru i s přehledem personálního obsazení důležitých funkcí. Adresáře doplňují katalog a adresář dodavatelů, tematický rejstřík a seznam hesel. Následuje 15 stran cukrovarnických technologických tabulek a 5 stran tabulek s technickými informacemi o škrobu (polsky). Další kapitola přináší v češtině Nařízení Rady EU o organizaci SOT a polský zákon o biopalivech (polsky). Na závěr je zařazen klasický kalendář na rok 2012 a několik stran pro poznámky. Obdobně jako u předchozích ročníků lze publikaci objednat ve VUC Praha (i.horejsi@vucpraha.cz).

Blaboslav Marek

